

Nuorten vähentyminen, Suomen talous ja korkeakoulujen rooli kotouttamisen moottorina

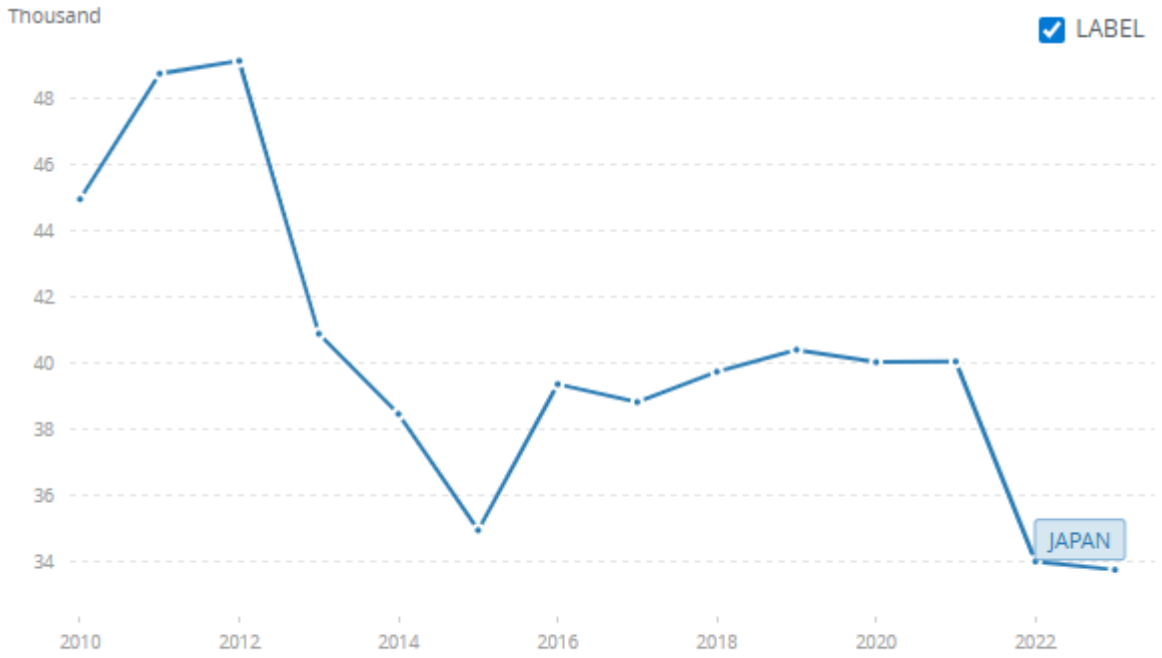
24.8.2025

Suomen väestörakenteen muutos ja erityisesti nuorten ikäluokkien pienentyminen uhkaa tulevaisuuden talouskasvua, alueiden elinvoimaa sekä työmarkkinoiden tasapainoa. Kansainvälisillä korkeakouluopiskelijoilla tulisi olla keskeinen rooli tämän kehityksen tasaajana. Artikkelissa ehdotetaan mallia, jossa jokaisessa maakunnassa korkeakoulu toimii kotouttamisen alueellisena moottorina ja linkkinä paikallisiin yrityksiin, edistäen sekä taloudellista kestävyyttä että sosiaalista integraatiota.

Suomen väestökehitys on kääntynyt pysyvästi laskevaan suuntaan. Erityisesti nuorten (alle 30-vuotiaiden) suhteellinen ja absoluuttinen osuus väestöstä on pienentynyt merkittävästi, mikä aiheuttaa haasteita sekä työvoiman saatavuudelle että kansantalouden kestävyydelle. Alueellisella tasolla vaikutukset korostuvat siten, että monet maakunnat menettävät nuoria maan suurimpiin kasvukeskuksiin, ja syntyvyyden lasku vaarantaa tulevaisuudessa maakuntien yritysten jatkuvuuden.

Nuorten vähentyminen tarkoittaa pienempää työikäistä väestöä tulevaisuudessa. Työvoiman supistuminen hidastaa talouskasvua, nostaa eläkemenoja suhteessa verotuloihin ja lisää paineita julkiselle taloudelle. Esimerkkiä potentiaalisesta kehityskulusta voi hakea vaikka Japanista, jonka demografinen kehitys ja sen talousvaikutukset toimivat hyvänä indikaationa Suomelle skenaariossa, jossa ulkomaista työvoimaa ei tule riittävästi työmarkkinoille (Maailmanpankki 2025). Työnantajat, erityisesti alueilla, joilla on paljon teollisuutta, hoiva-alaa tai muuta paikkasidonnaista työtä, kohtaavat kasvavia rekrytointihaasteita. Taloudellinen huoltosuhde heikkenee, ja alueiden vetovoima voi kääntyä laskuun. Suuria haasteita aiheuttaa jo pelkästään se, että ikääntyviä ihmisiä asuu eri puolilla maata, myös niillä alueilla, joihin nuoret eivät ole kaikkein

innokkaimpia muuttamaan opiskelun tai työpaikan perässä. Mistä löydetään tulevaisuudessa työntekijät huolehtimaan vanhenevasta väestöstämme? Kannattavia ja elinvoimaisia yrityksiä on ympäri maata, myös niillä alueilla, joihin ei kohdistu nuorten muuttopainetta.

Kuva 1. Japanin bruttokansantuotteen kehitys/henkilö Yhdysvaltojen dollareina 2010–2023 (Maailmanpankki 2025).

Korkeakouluopiskelijoiden määrä on kasvanut voimakkaasti 2020-luvulla (OPH 2024). He edustavat merkittävää potentiaalia osaavaksi työvoimaksi, erityisesti jos heidät onnistutaan sitouttamaan alueelle opintojen jälkeen. Usein tämä ei kuitenkaan onnistu, sillä opiskelijat eivät saa jalansijaa paikallisilla työmarkkinoilla eivätkä integroidu yhteiskuntaan riittävästi opintojensa aikana. Oma tuntumani on, että tilanne on hieman parempi vaikkapa pääkaupunkiseudulla kuin muualla maassa.

Taulukko 1. Korkeakoulujen (amk ja yo) ulkomaalaiset opiskelijat ja uudet ulkomaalaiset opiskelijat 2014 – 2023 (OPH, 2024).

Korkeakoulujen (amk ja yo) ulkomaalaiset opiskelijat ja uudet ulkomaalaiset opiskelijat 2014 - 2023

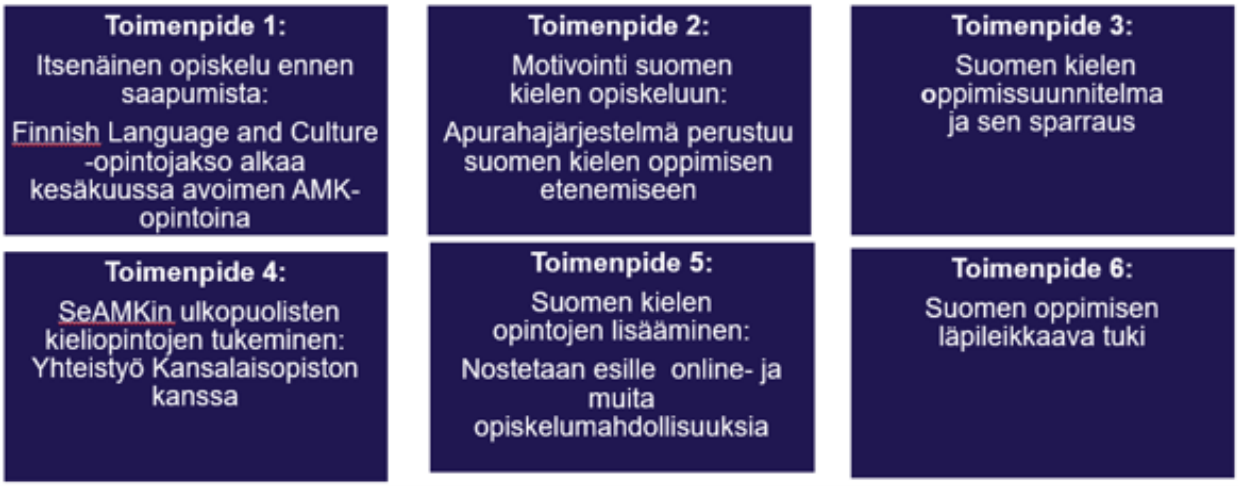
(Lähde: opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen)

	Uudet ulkomaalaiset opiskelijat (lkm)	Osuus kaikista uusista opiskelijoista (%)	Ulkomaalaiset opiskelijat (lkm)	Osuus kaikista opiskelijoista (%)
2014	5 004	7,9 %	20 256	6,7 %
2015	5 076	8,1 %	20 352	6,8 %
2016	5 607	9,0 %	21 102	7,1 %
2017	4 215	6,9 %	20 361	6,9 %
2018	4 764	7,5 %	20 238	6,8 %
2019	4 830	7,4 %	19 881	6,7 %
2020	5 838	7,8 %	20 868	6,8 %
2021	7 101	9,0 %	22 791	7,2 %
2022	8 871	10,9 %	26 220	8,0 %
2023	11 523	13,9 %	31 656	9,3 %

Korkeakoulut kotouttamisen moottorina

Jokaisessa Suomen maakunnassa toimiva korkeakoulu voisi toimia paikallisen kotouttamisen ja työelämäintegraation kärkenä. Jokaiselle kansainväliselle opiskelijalle tulisi tulevaisuudessa löytää yrityskumppani, jossa suoritetaan harjoittelu tai opinnäytetyö. Ammattikorkeakouluissa näin toki onkin. Osaajapulan kasvaessa yritysten innon tähän olettaisi kasvavan. Nykyisellään opinnäytetyöpaikkojen löytäminen ei ole erityisen helppoa. Koulutusohjelmiin tulisi sisällyttää entistä enemmän suomen kielen intensiivijaksoja ja kulttuuriorientaatiota sekä suomalaisen työelämän pelisääntöjen koulutusta. Erityisen hyviä kokemuksia on toiminnallisesti kaksikielisistä tutkinnoista ja esimerkiksi TOKASA-hankkeesta (Tokasa 2025). Korkeakoulujen on tärkeää yhdistää yritykset, kunnat ja opiskelijat yhdeksi ekosysteemiksi, jossa opiskelijan on mahdollista rakentaa elämänsä alueelle. Tätä korkeakoulut eivät pysty tekemään yksin, vaan myös muut toimijat on saatava tähän mukaan. Korkeakoulujen on pystyttävä tarjoamaan kansainvälisille opiskelijoille ohjausta työpaikan hakemiseen paikallisesti. Tässä olisi järkevää tehdä yhteistyötä paikallisten työvoima-alueiden kanssa, jotka voisivat sijoittaa palveluitaan fyysisesti myös kampukselle tai sen välittömään läheisyyteen.

Kielenoppiminen on keskiössä, ja siihen esimerkiksi SEAMKissa on panostettu moninaisin toimenpitein vuosina 2024 – 2025. SEAMKissa kuten monissa muissakin ammattikorkeakouluissa kansainväliset tutkinto-opiskelijat maksavat kaiken opiskelunsa ja myös siihen sisältyvät tukitoimenpiteet lukuvuosimaksujen kautta täyskatteellisesti.

Kuva 2. Kielenoppimisen toimenpiteet SEAMKissa.

Kotouttamisen tehtävä ei ole helppo, mutta onnistumisen hyödyt olisivat jo kansantaloudellisestikin merkittävät: Alueet saisivat kaipaamaansa osaavaa työvoimaa, kansainväliset opiskelijat sitoutuisivat Suomeen ja kotoutuisivat tehokkaammin, yritykset saisivat tuoreita näkemyksiä ja kielitaitoisia työntekijöitä (monesti unohdetaan, että vaikka kehittyvissä maissa väestö ja talouskasvu on nopeaa, tämä voisi avata suomalaisyrityksille myös uusia vientimahdollisuuksia), Suomen julkistalous saisi lisää veronmaksajia ja eläkevastuiden kantajia.

Nuorten vähentyminen on väistämätön demografinen realiteetti. Sen taloudelliset ja yhteiskunnalliset seuraukset voidaan kuitenkin osin hallita kohdennetulla, strategisella maahanmuuttopolitiikalla ja kotouttamistyöllä. Korkeakoulut voivat toimia tässä avainasemassa, mikäli niille annetaan selkeä rooli ja tehtävä. Lisäksi Suomella ei todellakaan ole varaa asettaa mitään itsetehtyjä rajoitteita kansainvälisten opiskelijoiden rekrytointiin. Enemmän kuin tärkeänä pidän sitä, että tulevaisuudessa myös Suomessa suoritettu ammattikorkeakoulututkinto tuottaisi pysyvän oleskeluluvan. Hakijamaksujen kaltaisista turhista hakijoita karsivista esteistä olisin niin ikään valmis luopumaan.

Jaakko Hallila
HTT, rehtori, toimitusjohtaja
SEAMK

Artikkeli on osa Jaakko Hallilan Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota tarkastelevaa viiden julkaisun kokonaisuutta. Sarjassa on aiemmin julkaistu:

Yksi kampus – monta rooliaKorkeakoulun olemassaolon oikeutus vuonna 2040: läsnäolon merkitys osaamisen todennuksessaSuomen talous ei kasva, osittain koska emme investoi korkeakoulutukseen ja laatuunAmmattikorkeakoulut aluekehityksen vauhdittajina

Lähteet

Maailmanpankki (2025). GDP per capita (current USD- Japan). Saatavissa 27.6.2025: https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?end=2023&locations=JP&start=2010

OPH (2024). Opetushallituksen koonti kansainvälisten opiskelijoiden määrästä. Saatavissa (27.6.2025) https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/Ulkomaalaiset%20opiskelijat%20ja%20uudet%20ulkomaalaiset%20opiskelijat%202014-2023.pdf

Tokasa (2025). Toiminnallisesti kaksikielinen sairaanhoitajakoulutus -hankkeen internetsivus. Saatavilla (27.6.2025): https://www.tokasa.fi/